

De lage spaarrente is niet alleen de schuld van de banken

Gert Peersman (column verschenen in De Standaard op 20 juni 2023)

Verscheidene regeringsleden dringen er bij de banken op aan om de spaarrentes te verhogen, omdat ze van mening zijn dat banken aanzienlijke winsten maken dankzij de renteverhogingen van de Europese Centrale Bank (ECB). Ze dreigen zelfs dat de regering een minimumrente zal opleggen wanneer banken dat niet vrijwillig doen.

Je kunt de banken veel verwijten. Sinds de financiële crisis zijn de prijzen voor bankendiensten in België dubbel zoveel gestegen als in de buurlanden. Het is schandalig dat je bij de grootbanken naar het kantoor moet gaan om de rentetarieven voor termijnrekeningen te achterhalen, en dat je bij je huisbank een nieuwe rekening moet openen om een hogere rente te krijgen. Omgekeerd zullen banken niet bij ons aan huis komen als ze de rente verlagen.

Uit talrijke studies blijkt dat renteverhogingen door de ECB slecht zijn voor de winst van banken. Een stijging van de rente leidt tot een afkoeling van de economie en meer bedrijfsfaillissementen, wat resulteert in verliezen voor banken. Daarnaast veroorzaken rentestijgingen waardedalingen van activa op de balans van banken, zoals vastgoed.

Het belangrijkste gevolg is dat de rentemarge van banken krimpt. Banken zetten spaargeld voor de korte termijn om in langetermijnleningen. Als de ECB de rente verhoogt, stijgt de kortetermijnrente meestal meer dan de langetermijnrente. Bovendien betalen banken onmiddellijk een hogere rente voor het geld dat ze ophalen, terwijl het merendeel van de uitstaande leningen nog een lagere vaste rente heeft.

Uit cijfers van de ECB blijkt dat de gemiddelde rentemarge van Belgische banken een jaar geleden 1,10 procent was. Vandaag is dat nog amper 0,01 procent. In dezelfde periode is de rentemarge in de buurlanden slechts gedaald van 1,47 naar 0,88 procent. Belgische banken worden harder getroffen door de rentestijgingen omdat Belgen meer aan een vast rentetarief lenen voor vastgoed. De gemiddelde rente voor uitstaande vastgoedleningen is sinds vorig jaar met slechts 0,19 procentpunt toegenomen, terwijl ze in andere Europese landen sindsdien met 0,54 procentpunt is gestegen. De rente voor nieuwe vastgoedleningen is wel fors toegenomen, en de rentemarge op nieuwe leningen ligt rond het historische gemiddelde, maar het zal nog eventjes duren vooraleer dat een invloed heeft op de volledige portefeuille vastgoedleningen.

Uiteraard verzekeren banken zich tegen rentestijgingen, maar dat gebeurt in de praktijk slechts deels. Er wordt ook vaak op gewezen dat banken 3,5 procent krijgen voor de euro's die ze bij de ECB op rekening aanhouden. Dat klopt, maar ze kunnen dat geld evengoed in kortlopende overheidsobligaties beleggen, waarvoor ze momenteel hetzelfde rendement krijgen. Het zogenoemde cadeau van de ECB is voor banken niet veel meer dan een broekzak-vestzakoperatie.

We moeten de hand in eigen boezem steken. Sommige kleinere en buitenlandse spelers bieden veel hogere rentes op spaarboekjes en termijnrekeningen. Als spaarders massaal overstappen naar die spelers, zullen alle banken door de marktwerking gedwongen worden om hogere rentes aan te bieden. Maar dat doen we dus niet.

De regering is zelf ook verantwoordelijk voor de lage spaarrentes. In een interview met *Knack* zegt Hans Degryse van de KU Leuven dat veel spaarders afwachten om over te stappen naar alternatieve aanbieders omdat regeringspartijen aankondigen dat ze banken zullen verplichten hogere rentes te geven. Het resultaat van dat spierballengerol in de media is dat banken geen hogere rente hoeven te bieden.

De regering kan zelf de concurrentie aanzwengelen door een aantrekkelijke rente te betalen op e-DEPO, een rekening bij de overheid waar je geld op kunt zetten voor bepaalde transacties. Helaas heeft de regering onlangs de rente op die rekening om onbegrijpelijke redenen verlaagd.

Het grootste probleem is de vrijstelling van roerende voorheffing op spaarboekjes. Belgen parkeren daardoor massaal geld op spaarboekjes. Door het grote aanbod van spaargeld hebben banken historisch, bijvoorbeeld, tussen 0,3 en 0,9 procentpunt minder rente op spaarboekjes moeten geven in vergelijking met andere landen. Het fiscale voordeel komt neer op een transfer van de overheid naar de banken. Op termijnrekeningen betalen Belgische banken momenteel, bijvoorbeeld, meer rente dan in andere landen, maar dan krijg je geen vrijstelling.

De regering zou de vrijstelling van 980 euro kunnen veralgemenen naar alle spaarvormen, waardoor spaarders niet langer worden gestraft als ze voor een alternatief spaarproduct kiezen. Voor de schatkist maakt dat weinig uit, maar het dwingt de banken wel om een hogere rente op klassieke spaarboekjes te bieden, en dat is precies wat de regeringspartijen willen.